

บันทึก

เรื่อง ปัญหาข้อกฎหมายตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.๒๕๑๐ (การนำเข้ามา
ในราชอาณาจักรซึ่งแร่เหล็ก (แร่เฮมาไทท์) ที่มีได้อยู่ในความควบคุม
การนำเข้า จะต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.๒๕๑๐ หรือไม่)

กระทรวงอุตสาหกรรมได้มีหนังสือด่วนมาก ที่ อก.๐๓๐๑/๕๕๗๘ ลงวันที่ ๗
ตุลาคม ๒๕๖๓ ขอให้พิจารณาปัญหาข้อกฎหมายตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.๒๕๑๐ โดยมี
ข้อเท็จจริงซึ่งกระทรวงอุตสาหกรรมได้รับรายงานจากกรมทรัพยากรธรณีว่า ได้มีพ่อค้าและ
ผู้ประกอบการทำเหมืองหลายรายสั่งแร่เหล็ก(แร่เฮมาไทท์)เข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อใช้กับจิ๊ก
(Jig) สำหรับแยกแร่ดีบุก ซึ่งแร่เหล็ก (แร่เฮมาไทท์) นี้มีใช้แร่อยู่ในความควบคุมการนำเข้าใน
ราชอาณาจักร ผู้นำเข้าจึงไม่ต้องขอรับใบอนุญาตนำแร่เข้ามาในราชอาณาจักรและผู้นำเข้าได้นำเข้า
ทางด้านศุลกากรและชำระภาษีศุลกากรสำหรับแร่ดังกล่าวถูกต้องแล้ว แต่เมื่อผู้นำเข้าได้ขนแร่
หรือนำแร่มาไว้ในครอบครองได้ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมและดำเนินคดีฐานขนแร่หรือมีแร่ไว้ใน
ครอบครองโดยมิได้รับใบอนุญาต โดยเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีอ้างว่า
พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.๒๕๑๐ ไม่มีบทบัญญัติยกเว้นเกี่ยวกับการขนแร่หรือการมีแร่ไว้ใน
ครอบครองหรือการที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายในกรณีอื่น ๆ สำหรับแร่ที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร
ดังนั้น ผู้นำแร่เหล็ก (แร่เฮมาไทท์) เข้ามาในราชอาณาจักรจึงต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติแร่
พ.ศ.๒๕๑๐ ว่าด้วยการขนแร่และมีแร่ไว้ในครอบครอง และการอื่น ๆ ตามที่กฎหมายกำหนดให้
ต้องปฏิบัติตาม หากผู้นำเข้าไม่ปฏิบัติตามย่อมเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมายและม
ีความผิดตามที่กฎหมายกำหนดไว้

กรมทรัพยากรธรณีพิจารณาแล้วเห็นว่า แม้ว่าพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.๒๕๑๐จะ
มิได้บัญญัติว่าให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ดังก้าวกับแร่ที่เกิดขึ้นในราชอาณาจักร แต่เมื่อพิจารณา
บทบัญญัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการสำรวจแร่ การทำเหมือง การซื้อแร่ การขายแร่ การขนแร่ และการ
ชำระค่าภาคหลวงแร่แล้ว เห็นได้ว่าพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.๒๕๑๐ ประสงค์จะควบคุมแร่ที่มี
แหล่งกำเนิดภายในราชอาณาจักรเท่านั้น ส่วนแร่ที่มีแหล่งกำเนิดนอกราชอาณาจักร หากนำเข้ามา
ในราชอาณาจักรและจะให้อยู่ในความควบคุมตามกฎหมายว่าด้วยแร่ จะต้องเป็นแร่ที่กฎกระทรวง
ซึ่งออกตามมาตรา ๑๒๘ แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.๒๕๑๐ กำหนดให้เป็นแร่ที่อยู่ในความ
ควบคุมการนำเข้าในราชอาณาจักร หากมีใช้แร่ที่กฎกระทรวงกำหนดให้เป็นแร่ที่อยู่ในความ
ควบคุมการนำเข้าในราชอาณาจักรแล้ว ผู้นำเข้าดังกล่าวก็ไม่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ
ดังกล่าวแต่อย่างใด เพราะแร่ที่นำเข้ามีลักษณะเป็นสินค้านำเข้าตามธรรมดา ดังนั้นเมื่อแร่เหล็ก
(แร่เฮมาไทท์) เป็นแร่ที่มีได้อยู่ในความควบคุมการนำเข้าในราชอาณาจักร กรมทรัพยากรธรณีจึง
มีความเห็นว่า ผู้นำเข้าซึ่งแร่นี้ดังกล่าวไม่ต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.

๒๕๑๐ ที่เกี่ยวกับการขนแร่และการมีแร่ไว้ในครอบครอง แต่โดยที่เจ้าหน้าที่ผู้จับกุมและดำเนินคดีเห็นว่าผู้นำเข้าซึ่งแร่ดังกล่าวจะต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการขนและการมีแร่ไว้ในครอบครองรวมทั้งบทบัญญัติในเรื่องอื่นเช่นเดียวกับแร่ที่มีแหล่งกำเนิดในราชอาณาจักรด้วย ทำให้ผู้นำแร่ดังกล่าวเข้ามาในราชอาณาจักรได้รับความเดือดร้อน กรมทรัพยากรธรณีจึงขอหารือคณะกรรมการกฤษฎีกาว่า

๑. แร่ที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรและแร่ที่มีใช้เป็นแร่ที่อยู่ในความควบคุมการนำเข้าในราชอาณาจักร หากนำแร่ดังกล่าวเข้ามาในราชอาณาจักรโดยชำระภาษีศุลกากรถูกต้องแล้ว ผู้นำเข้าจะต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.๒๕๑๐ ว่าด้วยการซื้อแร่ การขายแร่ การเก็บแร่ การขนแร่ การมีแร่ไว้ในครอบครอง การชำระค่าภาคหลวงแร่ การแต่งแร่ และการประกอบโลหกรรมหรือไม่ เพียงใด

๒. แร่ที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรและแร่ที่มีเป็นแร่ที่อยู่ในความควบคุมการนำเข้าในราชอาณาจักร ผู้นำเข้านอกจากจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการนำแร่เข้าตามที่กำหนดในกฎกระทรวงและตามเงื่อนไขที่กำหนดในใบอนุญาตนำแร่เข้าในราชอาณาจักรแล้ว ผู้นำเข้าจะต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.๒๕๑๐ ในส่วนที่ว่าด้วยการซื้อแร่ การขายแร่ การเก็บแร่ การขนแร่ การมีแร่ไว้ในครอบครอง การชำระค่าภาคหลวงแร่ การแต่งแร่ และการประกอบโลหกรรมหรือไม่ เพียงใด

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๒) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวประกอบกับคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงอุตสาหกรรม (กรมทรัพยากรธรณี) แล้ว เห็นว่าโดยที่พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.๒๕๑๐ ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการขออนุญาตประกอบกิจการเกี่ยวกับแร่ไว้เป็นขั้นตอนต่อเนื่องกัน เริ่มตั้งแต่การสำรวจแร่ การทำเหมืองแร่ การขุดหาแร่ การซื้อแร่ การขายแร่ การเก็บแร่ การเก็บค่าภาคหลวงแร่ การมีแร่ในครอบครอง การขนแร่ การแต่งแร่ จนถึงการประกอบโลหกรรม ซึ่งจากบทบัญญัตินี้ดังกล่าวเป็นที่เห็นได้ว่ากฎหมายประสงค์จะควบคุมแร่ที่มีแหล่งกำเนิดในราชอาณาจักร คือแร่ที่ได้มาจากการทำเหมืองหรือการขุดหาแร่รายย่อยตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้เท่านั้น ดังเช่นในมาตรา ๙๘^๑ซึ่งบัญญัติห้ามมิ

^๑มาตรา ๙๘ ห้ามมิให้ผู้รับใบอนุญาตซื้อแร่ หรือผู้รับใบอนุญาตซื้อแร่นอกสถานที่ซื้อแร่เว้นแต่ผู้ขายแร่จะได้

(๑) มอบเอกสารตามแบบพิมพ์ของกรมทรัพยากรธรณีให้เพื่อแสดงว่าแร่ที่ขายนั้นเป็นแร่ที่ได้มาโดยประทานบัตรชั่วคราวหรือประทานบัตรเลขที่เท่าใด และมีลายมือชื่อของผู้ถือประทานบัตรชั่วคราวหรือของผู้ถือประทานบัตรนั้น หรือของตัวแทนซึ่งได้จดทะเบียนไว้ต่อทรัพยากรธรณีประจำท้องที่ในเอกสารนั้น

(๒) มอบเอกสารตามแบบพิมพ์ของกรมทรัพยากรธรณีให้เพื่อแสดงว่า แร่ที่ขายนั้นเป็นแร่ของผู้ขายแร่ซึ่งเป็นผู้รับใบอนุญาตซื้อแร่ที่ได้มาโดยใบอนุญาตเลขที่เท่าใด และมีลายมือชื่อของผู้รับใบอนุญาตซื้อแร่ หรือของตัวแทนซึ่งได้จดทะเบียนไว้ต่อทรัพยากรธรณีประจำท้องที่ในเอกสารนั้น

(๓) มอบเอกสารแสดงว่าเป็นผู้ได้รับอนุญาตจากอธิบดีในกรณีพิเศษเฉพาะครั้งที่ขายนั้น หรือ

ให้ผู้รับใบอนุญาตซื้อแร่ ทำการซื้อแร่ เว้นแต่ผู้ขายแร่จะได้แสดงหลักฐานว่าเป็นแร่ที่ได้มาจากการทำเหมืองฯ และในมาตรา ๑๐๔^๖บัญญัติให้ผู้ถือประทานบัตรชั่วคราว ผู้ถือประทานบัตร ผู้รับใบอนุญาตซื้อแร่หรือผู้ประกอบการโลหกรรมเป็นผู้ชำระค่าภาคหลวงแร่และในมาตรา ๑๐๙^๗กำหนดให้ผู้ที่จะขอรับใบอนุญาตขนแร่แสดงหลักฐานว่าแร่ที่ขอรับใบอนุญาตขนแร่ เป็นแร่ที่ได้ชำระค่าภาคหลวงแร่หรือได้วางเงินประกันการชำระค่าภาคหลวงแร่ครบถ้วนแล้วเป็นต้น ฉะนั้น แร่ที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งมิใช่เป็นแร่ที่ได้มาจากการทำเหมืองหรือการขุดหาแร่รายย่อยจึง

(๔) แสดงใบอนุญาตร่อนแร่ และแสดงได้ว่าแร่ที่ขายนั้นเป็นแร่ที่ได้มาโดยไม่เกินปริมาณตามใบอนุญาตนั้น

เอกสารที่ผู้ขายแรมอบให้ตาม (๑) (๒) หรือ (๓) นั้น ผู้รับใบอนุญาตซื้อแร่ต้องเก็บไว้เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบได้ตลอดระยะเวลาห้าปีนับแต่วันซื้อแร่

เอกสารที่ผู้ขายแร่แสดงตาม (๔) ให้ผู้รับใบอนุญาตซื้อแร่บันทึกการซื้อแร่นั้นลงไว้ในรายการขายแร่ในใบอนุญาตร่อนแร่ แล้วคืนใบอนุญาตนั้นให้ผู้รับใบอนุญาตร่อนแร่ไปทันที

^๖มาตรา ๑๐๔ ผู้ถือประทานบัตรชั่วคราว ผู้ถือประทานบัตร ผู้รับใบอนุญาตซื้อแร่ ผู้ครอบครองแร่อื่นที่ได้จากการแต่งแร่ หรือผู้ประกอบการ ต้องชำระค่าภาคหลวงแร่ ตามกฎหมายว่าด้วยพิกัตอัตราค่าภาคหลวงแร่ ดังต่อไปนี้

(๑) ต้องชำระค่าภาคหลวงแร่สำหรับแร่ที่กำหนดไว้ในประทานบัตร รวมทั้งแร่อื่นที่เป็นผลพลอยได้จากการทำเหมือง ให้ครบถ้วนตามปริมาณแร่ก่อนที่จะขนแร่ออกจากเขตเหมืองแร่

(๒) ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตซื้อแร่ได้ซื้อแร่จากผู้รับใบอนุญาตร่อนแร่ ต้องชำระค่าภาคหลวงแร่สำหรับแร่ที่ซื้อในเดือนที่แล้วมาภายในวันที่ห้าของเดือนถัดจากเดือนที่ซื้อ

(๓) ในกรณีที่ผู้ถือประทานบัตรชั่วคราว ผู้ถือประทานบัตร หรือผู้รับใบอนุญาตซื้อแร่ที่ซื้อแร่จากผู้รับใบอนุญาตร่อนแร่ ขนแร่ไปยังเขตแต่งแร่หรือเขตโลหกรรมของตนเองหรือเขตแต่งแร่หรือเขตโลหกรรมของบุคคลอื่นซึ่งอธิบดีให้ความเห็นชอบแล้ว บุคคลดังกล่าวจะขอจัดการชำระค่าภาคหลวงแร่ไว้ก่อนจนกว่าจะแต่งแร่หรือประกอบโลหกรรมนั้นแล้วเสร็จก็ได้ แต่ต้องวางเงินประกันหรือจัดให้ธนาคารซึ่งอธิบดีเห็นชอบเป็นผู้ค้ำประกันการชำระค่าภาคหลวงแร่ไว้ต่อทรัพยากรธรณีประจำท้องที่ตามที่ทรัพยากรธรณีประจำท้องที่กำหนด

(๔) ในกรณีที่นำแร่มาแต่งและได้แร่อย่างอื่นด้วย ต้องชำระค่าภาคหลวงแร่สำหรับแร่ที่แต่งได้พร้อมกับการขออนุญาตมีแร่ไว้ในครอบครองตามมาตรา ๑๐๕

(๕) ในกรณีที่ตะกอนมีแร่ชนิดอื่นที่ยังมิได้ชำระค่าภาคหลวงแร่มาก่อนเจือปนอยู่เกินปริมาณที่อธิบดีกำหนด ผู้ประกอบการโลหกรรมต้องชำระค่าภาคหลวงแร่สำหรับแร่ที่เจือปนตามปริมาณที่คำนวณได้ให้ครบถ้วนก่อนที่จะขนตะกอนนั้นออกจากเขตโลหกรรม

ในกรณีที่มีการซื้อขายแร่ที่ตกเป็นของแผ่นดิน หากปรากฏว่าแร่เป็นแร่ที่ยังมิได้ชำระค่าภาคหลวงแร่ ผู้ซื้อต้องชำระค่าภาคหลวงแร่ตามกฎหมายว่าด้วยพิกัตอัตราค่าภาคหลวงแร่สำหรับแร่ดังกล่าวพร้อมกับการขออนุญาตมีแร่ไว้ในครอบครองตามมาตรา ๑๐๕

^๗มาตรา ๑๐๙ ผู้ใดประสงค์จะขอรับใบอนุญาตขนแร่ ให้ยื่นคำขอต่อทรัพยากรธรณีประจำท้องที่ และต้องแสดงหลักฐานว่า แร่ที่ขอรับใบอนุญาตขนแร่นั้นได้ชำระค่าภาคหลวงแร่ หรือได้วางเงินประกันการชำระค่าภาคหลวงแร่ครบถ้วนแล้ว

ทรัพยากรธรณีประจำท้องที่เป็นผู้ออกใบอนุญาตขนแร่ และจะกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ในใบอนุญาตนั้นก็ได้

ไม่ต้องเสียค่าภาคหลวงแร่ตามมาตรา ๑๐๔ และเมื่อไม่ต้องเสียค่าภาคหลวงแร่ การขนแร่ก็ไม่
ต้องขออนุญาตตามมาตรา ๑๐๙ ดังนั้น สำหรับปัญหาที่หารือมานี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา
(กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๒) จึงเห็นว่า

๑. แร่ที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรและแร่นั้นมิใช่แร่ที่อยู่ในความควบคุมการ
นำเข้าในราชอาณาจักร หากผู้นำเข้าได้นำแร่ดังกล่าวเข้ามาในราชอาณาจักรโดยชำระภาษีศุลกากร
ถูกต้องแล้ว ผู้นำเข้าก็ไม่ต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติต่าง ๆ ในพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.๒๕๑๐
เพราะเป็นแร่ที่ได้มาจากการทำเหมืองหรือการขุดทำแร่รายย่อย ซึ่งรวมถึงการไม่ต้องขออนุญาต
นำเข้าหรือส่งออกตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๒๙^๔ และมาตรา ๑๓๐^๕ ด้วย

๒. สำหรับแร่ที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรและแร่นั้นเป็นแร่ที่อยู่ในความควบคุม
การนำเข้าในราชอาณาจักร ผู้นำเข้าต้องปฏิบัติตามมาตรา ๑๒๙ และมาตรา ๑๓๐ ซึ่งเป็น
บทบัญญัติเกี่ยวกับการควบคุมการนำเข้าในราชอาณาจักร คือต้องได้รับใบอนุญาตนำเข้าใน
ราชอาณาจักร และต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดในใบอนุญาตนำเข้าในราชอาณาจักร แต่ไม่
ต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติอื่นในพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.๒๕๑๐ อีก

(ลงชื่อ) อมร จันทรมบูรณ์

(นายอมร จันทรมบูรณ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

พฤษภาคม ๒๕๒๓

“มาตรา ๑๒๙ ห้ามมิให้ผู้ใดนำเข้าหรือส่งออกนอกราชอาณาจักรซึ่งแร่ที่อยู่ในความควบคุม
ตามพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตนำเข้าในราชอาณาจักร หรือใบอนุญาตส่งออกนอกร
ราชอาณาจักร

“มาตรา ๑๓๐ ผู้ใดประสงค์จะนำเข้าหรือส่งออกนอกราชอาณาจักรซึ่งแร่ที่อยู่ในความ
ควบคุมตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ยื่นคำขอต่อทรัพยากรธรณีประจำท้องที่

อธิบดีหรือผู้ที่อธิบดีมอบหมายเป็นผู้ออกใบอนุญาตนำเข้าในราชอาณาจักร หรือ
ใบอนุญาตส่งออกนอกราชอาณาจักร และจะกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ในใบอนุญาตก็ได้

เงื่อนไขตามวรรคสองจะกำหนดให้รวมถึงวิธีการซื้อขาย และการใช้แร่ที่จะนำเข้าหรือจะ
ส่งออกนอกราชอาณาจักรด้วยได้